

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE'NİN MATEMATİĞİ

Prof. Dr. Mustafa YURTKURAN

Giriş

Çağdaş bilimin öngörüsüne göre, gelecek geçmişteki malzemeler kullanılarak bugünün temsilcileri tarafından belirlenmektedir. Eksenine değişimin oturduğu bu yeni anlayışa göre, süreç içerisinde varlık her zaman oluşum halindedir.

Günümüzde, kişilerin “Analiz ve çözüm üretme yeteneklerinin önem kazanması” matematik eğitiminin sadece fen ve mühendislik alanlarında değil tüm bilim dallarında yer almasına sebep olmuştur.

Matematik kalıcıdır, matematik karmaşık sorunları net ve anlaşılır hale getirir. Matematik çarpıtılmaz, matematik sömürülemez, matematik formülünden çıkar sağlanamaz; çünkü açık, net ve anlaşılırdır. Bu olağan üstü özellikleri nedeniyle bilimin temeli matematiktir.

Gerçeklere ve yaşam pratiğine dayalı “Atatürkçü Düşünce” hiçbir tartışmaya müsaade etmeyecek şekilde matematik formüllerle anlatılabilir ve anlatılmalıdır noktasından hareketle Cumhuriyet Kanunlarımızı düzenleyen Atatürkçü Düşüncenin niteliklerine formüller bir bütünlük kazandıracak Matematiksel anlatımı gerçekleştirmeye çalıştım.

A) Atatürkçü Düşünce'nin Niteliği

Atatürkçü Düşünce, yaşamın gerçeklerinden çıkmış ulusal bağımsızlık ve çağdaşlaşma hareketinin adıdır. Bu bağımsızlık ve çağdaşlaşma hareketinin klasik ideolojilerden iki temel farklılığı vardır. Atatürkçü Düşüncede önce eylem oluşmuş, diğer bir deyişle, önce Atatürk İlke ve Devrimleri gerçekleşmiş, daha sonra fikir platformu oluşmuştur. Klasik ideolojilerde ise tamamen ters bir yapı ile önce fikir oluşur, sonra eyleme dönüşür. Diğer bir farklılık da Atatürkçü Düşüncenin demokratik ve pragmatik bir yaklaşım içerisinde olmasıdır. Pragmatik olduğu için de, akıl ve bilimin gözlem ve bulgularına dayanır ve zaman içerisinde değişen gerçekleri de peşinen kabul eder. Klasik ideolojiler ise totaliter bir yaklaşım içerisinde ki, Atatürkçü Düşünce bu totaliter yaklaşımı reddeder.

Her ne kadar zaman zaman konunun uzmanları arasında Atatürkçü Düşüncenin bir ideoloji olup olmadığı tartışması yapılmakta ise de kanaatimce Atatürkçü Düşünce pragmatik, demokratik bir ulusal çağdaşlaşma ideolojisidir denilebilir.

B) Atatürk İlkeleri ve Matematiksel İfadesi

Atatürkçü Düşüncenin 10 temel ilkesi vardır.

Atatürkçü Düşünce'nin İlkeleri

- 1- Bağımsızlık
- 2- Ulusal Egemenlik
- 3- Cumhuriyetçilik
- 4- Ulusçuluk
- 5- Halkçılık
- 6- Devletçilik
- 7- Devrimcilik
- 8- Barışçılık
- 9- Akılcılık ve Bilimcilik
- 10- Laiklik

1. Bağımsızlık İlkesi

Ulusal sınırlarımız içerisinde, ulusal egemenliğe dayalı bağımsız bir devlet olarak varlığımızı sürdürmemiz ve bu temel ilke uğruna her türlü öz-veriyi her an yapmaya hazır olmamız anlamına gelir. Atatürk söyleminde bağımsızlık ilkesini: “*Bağımsızlık siyasi-mali, iktisadi, askeri kültürel ve benzeri her hususta tam bağımsızlık ve tam serbestlik demektir.*” şeklinde özetlemiştir.

Formülle bağımsızlık ilkesini açıklayacak olursak;

$$\text{Bağımsızlık İlkesi} = \text{Siyasi Bağımsızlık} + \text{Adli Bağımsızlık} + \text{Askeri Bağımsızlık} + \text{Kültürel Bağımsızlık} + f(t) \text{ Mali ve Ekonomik Bağımsızlık}$$

Burada **f(t)** zaman içinde değişen anlamına gelmektedir. Gerçekten, günümüzde dünyanın değişimi içerisinde mali ve ekonomik bağımsızlığın anlamını değiştirdiği söylenebilir.

2. Ulusal Egemenlik İlkesi

Bağımsızlıkla iç içe geçmiş bu ilke Atatürk'ün “*egemenlik koşulsuz ve kısıtlamasız ulusundur*” sözlerinde anlam bulur.

Ulusal egemenliği formüle edecek olursak:

Ulusal Egemenlik İlkesi= Bağımsızlık x Eşitlik x Hukukun Üstünlüğü

Burada “Bağımsızlık” ana çarpandır. Bağımsızlık olmadan ulusal egemenlik de olamaz. Eşitlik Türk ulusunun devlet yönetimi karşısındaki konumudur. Hukukun üstünlüğü ise Cumhuriyetimizin vazgeçilmez öğelerinden birisidir. Bu üç çarpandan her biri aynı değerdedir.

3. Cumhuriyetçilik İlkesi

Atatürk diyor ki: “*Cumhuriyette son söz, millet tarafından seçilen meclistedir. Millet namına her türlü kanunları O yapar. Hükümete güven oyu verir veya düşürebilir. Milletvekillerinden memnun olmazsa, belirli süre sonunda başkalarını seçer. Millet, egemenliğini, devlet idaresine katılımını zamanında oyunu kullanmakla sağlar.*”

Ulu Önder'in bu söyleminden de hareketle Cumhuriyetçilik İlkesi şu şekilde formüle edilebilir:

Cumhuriyetçilik İlkesi= Ulusal egemenlik x (Ulusal idare+Hür seçim)

Görüldüğü gibi, burada ana çarpan ulusal egemenliktir ve vazgeçilmez öğedir.

4. Ulusçuluk İlkesi

Atatürkçü Düşünce Sistemi, Türk ulusunu dil, kültür, tarih ve çağdaşlaşma ülküsü birliği ile birbirine bağlı vatandaşların oluşturduğu bir toplum olarak kabul eder. Atatürk ulusçuluğunda ırkçılık yoktur. Bütünleştirici, birleştirici ve vatan düzeyinde ulusal birliği amaçlayan bir özellik taşır. Atatürk Milliyetçiliği kaderde, tasada ve sevinçte beraberlik ifade eder. “Atatürk Milliyetçiliği”nin (Ulusçuluğunun) önemli bir ögesi de başka uluslara gösterdiği saygıdır. Ancak en az bunun kadar, diğer ulusların da Türk ulusuna saygı göstermesinin sağlanmasını emreder.

Ulusçuluk İlkesini matematik formülle açıklarsak:

Ulusçuluk İlkesi= Dil Birliği x (Kültür Birliği+Çağdaşlaşma Ülküsünde Birlik+Sevinçte ve Tasada Beraberlik)

Bu formüle dikkat edilirse, “*Dil Birliği*” ana çarpanıdır. Burada ana çarpanı yok ederseniz, gerideki formülün hiçbir anlamı kalmaz. Çünkü Atatürk Milliyetçiliğinde ırk, biyolojik bağ, inanç bağı gibi öğeler yoktur. Bu nedenle de dil bütünleştirici ve birleştiricidir.

5. Halkçılık İlkesi

Atatürkçü Düşünce ulusun bireylerini ayrılık gözetmeksizin memleketin öz evladı kabul eder. Bireylerin temel hak ve özgürlüklerini devlet güvencesi altına alır ve devlet yönetimine eşit olarak katılımı sağlayacak fırsat eşitliğini gerçekleştirir.

Atatürk diyor ki: “*Biz, memleket halkı, kişi ve çeşitli sınıf mensuplarının birbirlerine yardımlarını aynı kıymet ve nitelikte görürüz. Hepsinin çıkarlarının aynı derecede ve eşitlik duygusuyla karşılanmasına çalışmak isteriz. Bu şeklin, ulusun genel refahı devlet bünyesinin sağlamlaştırılması için, daha uygun olduğu düşüncesindeyiz. Bizim düşüncemizde; çiftçi, çoban, amele, tüccar, sanatkar, asker, doktor kısıcası her sosyal kurumda çalışan vatandaşın hak, çıkar ve özgürlüğü eşittir.*”

Bu söylemden hareketle Halkçılık İlkesi şu şekilde formüle edilebilir.

Halkçılık İlkesi= Hukuk Önünde Eşitlik x (Yurttaşlık Hakları+Fırsat Eşitliği)

6. Devletçilik İlkesi

Atatürkçü Düşüncenin, üzerinde en çok tartışma açılan, çeşitli çevrelerce çarpıtılmaya çalışılan ilkesidir. Atatürk çeşitli söylevlerinde Devletçilik İlkesini net olarak tanımlamıştır. Bu ilke ile, tüm ekonomik ve ticari faaliyetleri devletin ilgi alanı olarak gören ideolojilerin hiçbir bağlantısı yoktur. Ulu Önder Devletçilik anlayışını belirtirken “*Kişilerin gelişmesinin engel karşısında kalmaya başladığı nokta devlet faaliyetlerinin sınırlarını oluşturur.*” demiştir.

$$\text{Devletçilik İlkesi} = \text{İç ve Dış Güvenlik} + \text{Eğitim} + \text{Sağlık} + \text{Adalet} + \text{Sosyal Güvenlik} + \text{E(z,s) Ekonomi ve Sanayi}$$

Bu formülde E değişkeni temsil eder. Z = Zorunluluk hallerini S = Stratejik durumları gösterir. Devletin Ekonomi ve sanayideki konumu tamamen sosyal ve güvenlik anlayışı doğrultusunda belirlenmiştir. Atatürkçü Sosyal Devlet Anlayışı batı dünyasında ancak yirmi yıl sonra gündeme gelecektir.

7. Devrimcilik İlkesi

Atatürk'ün söylemi ile "*Devrimcilik Türk ulusunu son asırlarda geri bırakmış olan kurumları yıkarak, yerlerine ulusun yüksek medeni gereklere göre ilerlemesini sağlayacak yeni kurumları kurmuş olmaktadır.*" Bu bağlamda devrimcilik, bilimsel doğrular ve gelişmeler ışığında sürekli yenilenmeyi ve iyileşmeyi içerir. Atatürk Devrimciliğinde karamsarlık yoktur, sorunları zamana bırakmak yoktur, bunların yerinde yurtseverlik vardır, çağdaşlaşma yolunda inanç ve kararlılık vardır.

Atatürk diyor ki: "*Yaptığımız ve yapmakta olduğumuz devrimlerin amacı, Türkiye Cumhuriyeti Halkını tamamen çağımıza uygun ve bütün anlam ve şekli ile uygar bir toplum haline getirmektir.*"

$$\text{Devrimcilik İlkesi} = (\text{Bilimsel Doğrular}) \times (t^{\text{lim}} \rightarrow \text{yenilenme} + t^{\text{lim}} \rightarrow \infty \text{ Gelişme})$$

Şeklinde formüle edilebilir. Buradaki $t^{\text{lim}} \rightarrow \infty$ sonsuza kadar anlamına gelmektedir. Bilimsel doğrular ana çarpanında sonsuza kadar yenilenme ve gelişme öngörülmüştür.

8. Barışçılık İlkesi

Ulu Önder'in söylemi ile "*Türkiye'nin güvenliğini amaçlayan, hiçbir milletin aleyhinde olmayan bir barış siyaseti bizim temel ilkemizdir.*" Atatürkçü Düşüncenin barışçılık ilkesinde caydırıcılık vazgeçilmez bir ögedir. Hayalci bir barışçılık değildir. Güçlü bir iç ve dış güvenlik örgüsüne dayalı barışçılık anlayışının Atatürkçü Düşünce sistemi içinde özel bir yeri vardır. Barışçılık ilkesini bu esaslar doğrultusunda aşağıdaki şekilde formüle etmek mümkündür.

Barışçılık İlkesi= *Yurtta Barış, Dünyada Barış+*
Hazır Ol Cenge, İstiyorsan Barış ve Huzur

9. Akılcılık ve Bilimcilik İlkesi

Atatürk diyor ki: “Biz ilhamlarımızı gökten ve gaipten değil, doğrudan doğruya hayattan almış bulunuyoruz. Bizim yolumuzu çizen, içinde yaşadığımız yurt, bağrından çıktığımız Türk Milleti ve bir de milletler tarihinin bin bir facia ve ızdırap kaydeden yapraklarından çıkarttığımız neticelerdir.”

Akılcılık ve Bilimcilik İlkesi= *(Bilimsel Doğrular) x*
(Bilimsel Yöntemler) x
(Olanaklar+Olasılıklar)

Şeklinde formüle edilebilir.

10. Laiklik İlkesi

Devlet yönetimine dini kuralların ve görüşlerin karıştırılmaması, toplumda din ve vicdan hürriyetinin sağlanması, din ve mezhep ayırımı yapmadan yurttaşlara eşit yaklaşım, devlet yönetiminin ve eğitimin akılcı ve çağdaş esaslara göre düzenlenmesi laiklik ilkesinin ana çarpanlarıdır. Atatürkçü Düşüncenin temel ilkesidir. Hiçbir koşula ve kurula bağlı olmaksızın sonsuza kadar yaşayacak olan vazgeçilmez ilkesidir.

Laiklik İlkesi= *(Devlet Yönetimine Dini Kuralların ve Görüşlerin Karıştırılmaması)x* *(Toplumda Din ve Vicdan Hürriyetinin Sağlanması) x* *(Din ve Mezhep Ayırımı Yapmadan Yurttaşlara Eşit Yaklaşım)x* *(Devlet Yönetiminin ve Eğitiminin Akılcı ve Çağdaş Esaslara Göre Düzenlenmesi)*

Atatürkçü Düşüncenin 10 temel ilkesini tek bir formül halinde toplarsak, bu formülün ana çarpanı, olmazsa olmazı, hiçbir şekilde taviz verilemeyecek kısmı, diğer bir deyişle katsayısı, Laikliktir.

Sonuç

$$\text{Atatürkçü Düşünce} = \text{Laiklik} \times \left(\begin{array}{l} \text{Ulusçuluk+Halkçılık+Devrimcilik} \\ +\text{Barışçılık+Akılcılık+Devletçilik} \end{array} \right) \times \left(\begin{array}{l} \text{Ulusal Egemenlik+Bağımsızlık} \\ +\text{Cumhuriyetçilik} \end{array} \right)$$

Atatürk'ün önderliğinde tüm ulusumuzun omuz omuza vererek kurmuş olduğu Türkiye Cumhuriyeti'ni sonsuza kadar yaşatmak (ilelebed payidar yapmak) sadece söylemlerle mümkün değildir. Bizi ancak kalpten gelen, istençli (arzulu) ve üretken bir yurttaşlık bilinci çağdaş uygarlık düzeyine taşıyabilir.

Bu bağlamda, son olarak, Atatürkçü Düşüncenin tüm ilkelerini yaşatacak, onları işlevsel hale getirecek bir olguyu ifade etmek istiyorum.

11. Yurtseverlik İlkesi

Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Türk ulusunun geleceği ve gelişimi için hiçbir karşılık beklemeden koşulsuz ve kısıtlamasız çaba sarf etmek ve bunu yaşam biçimi haline getirmektir.

Kaynakça

Atatürk, Mustafa Kemal, *Nutuk*, C. II, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1993.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, I, II, III Başbakanlık Atatürk Kültür Din ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 1989.

Atatürkçülük, Birinci Kitap, Atatürk'ün Görüş ve Direktifleri, Genelkurmay Yayınları, Ankara 1982.

Atatürkçülük, İkinci Kitap, Atatürk ve Atatürkçülüğe İlişkin Makaleler, Genelkurmay Yayınları, Ankara 1983.

Atatürkçü Düşünce, Atatürk Kültürü Dil ve Tarih Yüksek Kurulu Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1992.
Aybars, Ergün, *Atatürkçülük ve Modernleşme*, Ercan Kitabevi, İzmir 2000.

_____, *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi-5*, Ercan Kitabevi, İzmir 2000.

Başkal, Adnan Nur, *Mustafa Kemal Atatürk'ün Liderlik Sistemi*, Yayıncılık, İstanbul 1999.

Hardy, G.H., *Bir Matematikçinin Savunması*, Çeviren: N. Arık, 18. Basım, TÜBİTAK Yayınları, Ankara 2001.

Karal, Enver Ziya, *Atatürk'ten Düşünceler*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1986.

- Ozankaya, Özer, *Cumhuriyet Çınarı*, İmge Yayınları, 1996.
- Paulos, John Allen, *Herkes İçin Matematik*, Çeviren: A. Yurdaçalış, Beyaz Yayınları, İstanbul 1998.
- Stewart, Ian, *Doğanın Sayıları*, Çeviren: S. Zırhlı, İzdüşüm Yayınları, İstanbul 2000.
- Süslü, Azmi- Balcıoğlu, *Mustafa, Atatürk'ün Silah Arkadaşları*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurulu, Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı, Divan Yayınları, Ankara 1999.
- Terence K. Hopkins - Immanuel Wallerstein, *Geçiş Çağı, Dünya Sisteminin Yörüngesi*, Çeviren: N. Ersoy – E. Abadoğlu – O. Akalın – Y. Kaya, Avesta Yayınları, İstanbul 1999.

HAKEMLİ MAKALELER